

מוזאון ראשון לציון

כאן הכל התחיל...

כאן היו חולמים ומגשימים

כאן נוצר והונף לראשונה בעולם

דגל כחול לבן עם מגן דוד במרכזו

כאן נכתבו מחצית ממילות המנון "התקווה"

כאן הותאמה לשיר המנגינה

וכאן שרו אותו לראשונה

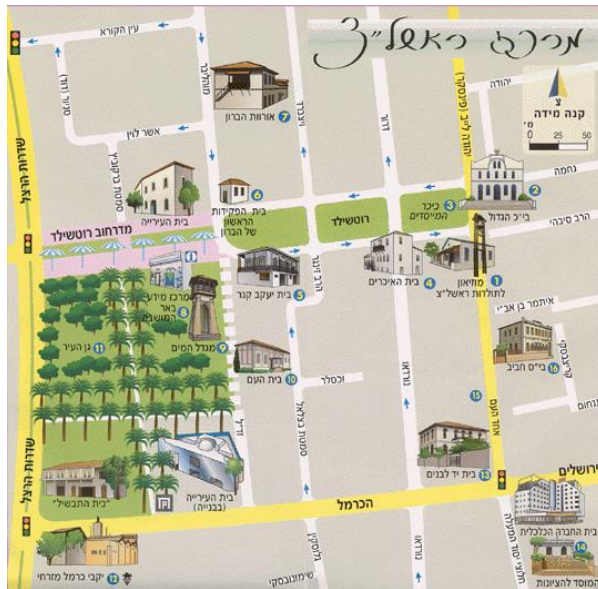
כאן למדו עברית בעברית

בבית הספר העברי הראשון

מוזאון ראשון-לציון, אחד מאתרי המורשת הלאומית במדינת ישראל, מציע למבקרים סיורים ייחודיים לגילאים השונים. מגוון הפעילויות המוצעות מעלה על נס את תרומתה הנכבדה של ראשון-לציון לעיצוב התרבות, הלאומיות והדמוקרטיה הישראלית. מרכז החינוך במוזאון ראשון-לציון מהווה מרכז ללימוד, לחוויה ולהעשרה, שמטרתו לקרב קהלים מגוונים לעולמות התוכן שמציג המוזאון. אנו ערוכים וקשובים לצורכי מערכת החינוך, נכונים לשתף פעולה בכל משימה. התכניות החינוכיות מתבססות על תצוגות המוזאון כמקור לסקרנות, לחקר ולעניין. המוזאון מזמין את הציבור לחוות חוויה מעשירה וליהנות ממבחר תכניות מרתקות המשלבות אמצעי הדרכה מגוונים כמו: חקר עצמי, משחקים, משחק תפקידים, הדרכה בהשתתפות שחקן, הפעלות דיגיטליות, סדנאות יצירה ועוד. שמחים לשתף פעולה ולהתאים תכניות ייחודיות לבקשת הלקוח.

משך הפעילות נע בין שעתיים לשלוש שעות, כולל סיור מודרך ברחבי העיר ההיסטורית, משלב ביקור של שחקן ופעילות אינטראקטיבית המתקיימת בסדנה ובאולם מופעים.

כיתות המגיעות למוזאון ירדו מהאוטובוס בפתחו, האוטובוס יופנה למקום חניה המתאים לאוטובוסים בקרבת מקום.

במקום מספר תערוכות קבועות וחללים בהם מוצגות תערוכות מתחלפות:

בית

המייסד אליעזר אלחנן שליט –

הבית שוחזר וניתן לראות בו תצוגה ייחודית של בית מראשית ימיה של המושבה. בחדרים השונים ניתן לראות כיצד חיו המתיישבים, כיצד נראה המטבח באותה תקופה, חדרי המגורים והמרתף בו אגרו את המזון לאורך זמן.

בבית שתי תערוכות:

אולם המייסדים: בו מוצגות תמונותיהם של ראשי 17 המשפחות שייסדו את ראשון לציון וקבעו את התקנות לאורן בחרו לחיות. דרך תמונות המייסדים ניתן לספר את סיפור הקמתה של ראשון לציון.

בגדי ראשונים: תצוגת אופנה יוצאת דופן דרכה ניתן ללמוד כיצד התלבשו אנשי התקופה על רקע תמונות מהמושבה. התצוגה מלווה את האופנה במושבה משנת 1882 עד לשנות ה-30 של המאה ה-20. באמצעות התערוכה ניתן לעסוק במגדר, שינויים במעמדה של האישה ובתפקידיה בבית ובמשפחה.

אורווה מקורית: בחצרה של משפחת שליט שופצה ושוחזרה האורווה המקורית, בנויה מאבני כורכר ולבני טין. בתוכה ניתן לחזות באביזרי רתמה שונים וכן קיימת במקום תערוכה "כוח סוס – גלגלים בזמן מן הסוס ועד האוטובוס", המציגה את תולדות ההובלה והתחבורה בראשון לציון מראשית ימי המושבה ועד שנת 1951.

בחצר לצד האורווה ניצב דיליז'נס (כרכרת סוסים) יחיד בארץ אשר שימש בעבר להסעת נוסעים מהמושבה ליפו.

המרכז הרפואי:

כולל שלושה מבנים:

1. בית הרפואות, בית הרוקח, ומרתף התרופות
2. מבנה הקליניקה והדואר
3. מרפאה

1. בבית הרפואות מוצגת תערוכת "בעבודה ובמלאכה"

תצוגה מרהיבה של רחוב של בעלי מלאכה ובו סדנאותיהם, כלי עבודתם, דמויות מהווי המושבה בלווי קולות מן העבר. התצוגה מאפשרת לעסוק במחלות ובתרופות של פעם.

במרתף התרופות שלש תערוכות :

כיתת לימוד, כלי בישול וכלי כביסה ותערוכה חקלאית.

כיתת לימוד – דגם של כיתה בבית הספר העברי הראשון, בו למדו את כל המקצועות בשפה העברית. שחקן יופיע במקום בדמותו של המורה דוד יודילוביץ' והכיתה עוברת חוויה בלתי נשכחת של השתתפות בשיעור "בטעם של פעם".

כלי בישול וכביסה – מציגה את התרבות החומרית של אותם ימים, השימוש בנפט, בפחם, חיים ללא חשמל.

תערוכה חקלאית: מציגה את הניסויים החקלאיים שנערכו בשדה הניסיונות של המושבה, במטרה לגלות מה הוא הענף החקלאי ממנו תתפרנס ראשון לציון.

במבנה הקליניקה והדואר מוצגת תערוכה: "אנשים ארץ חלום" התערוכה מציגה את החזון של הראשונים והגשמתו, פסיפס תרבותי של העליות השונות שהגיעו לראשון לציון, ביקורו של הרצל במושבה ומעורבותם של בני ראשון לציון במלחמת העולם הראשונה.

את מבנה המרפאה הפכנו לחלל לתערוכות מתחלפות, והשנה אנו מציגים בה את התערוכה: "בנעליה"

תערוכה לציון 100 שנים למתן זכות בחירה לנשים בראשון-לציון, לראשונה בארץ ישראל. הפן ההיסטורי של התערוכה סוקר את מאבקן וניצחונן של הנשים פורצות הדרך. הפן האמנותי משקף את המאבק המגדרי הנשי בימינו באמצעות עשרות עיצובי נעליים המתעמתות בביקורת עוקצנית ומחויכת עם מעמד האישה, על הסטריאוטיפים שאפיינו אותן ועל התהליכים שעברו עליו לאורך השנים. קובי לוי, אמן ומעצב נעליים – בהן כאלה שננעלו על ידי לידי גאגא, וופי גולדברג ונטע ברזילי בהופעתה באירוויזיון – מציג יחד עם אמנים ומעצבים ישראלים עבודות המביעות בהומור ובביקורת את עמדתם בנושא המאבק המגדרי הנשי.

בית הייסמן - בית הייסמן נבנה בשנת 1882, הבית הראשון שנבנה במושבה. במרתף הבית התגורר כשנה מחבר ה"תקווה", נפתלי הרץ אימבר. בבית מוצגות שתי תערוכות: "מרתף התקווה", ו"הדגל ממקור ראשון". **מרתף התקווה** – בואו להתרגש ולהכיר את הדמויות שיצרו את המנון המדינה, "התקווה". במרתף ניתן לראות את שחזור חדרו של המשורר ותערוכה "מנגנת" אודות ראשון לציון כערש הולדתו של ההמנון הלאומי.

הדגל ממקור ראשון – סרט ותצוגה אשר יובילו אתכם אל שנת 1885 ואל יום יצירתו והנפתו של דגל כחול לבן עם מגן דוד במרכזו, לראשונה בעולם, בראשון לציון, דרך המכתב המקורי והמרתק המתאר את האירוע.

בית גורדון לונדון – בית איכרים מפואר משנת 1891

הבית עבר עבודת שימור ושיקום אינטנסיבית שכללה גם שימור ציורי קיר מרהיבים ובכללם תקרה מצוירת אחת ויחידה, שלדברי המומחים הנה נדירה ביותר. הבית, שהוקם על ידי זאב גורדון בשנת 1891 היה אחד הבתים הגדולים והמפוארים במושבה. עיריית ראשון-לציון רכשה את המבנה שעמד בשימונו ושימרה אותו בשיתוף תכנית מורשת של משרד ראש הממשלה. לבית נערך תיק תיעוד ופעולות השימור שלו כללו גם את חיזוקו והנגשתו. סיפורו המרתק של הבית כולל בין היתר את חוות היענים הראשונה בארץ ישראל שהוקמה בחצרו על ידי שמואל צבי הולצמן, חתנו של זאב גורדון ויזם חקלאי ויישובי יוצא דופן. בחצר הבית ובחדריו התגוררו גם שומרי המושבה ומורי בית הספר העברי הראשון. בשנים 1924 – 1932, שכן בקומה השנייה מלון פנסיון לונדון שבעליו רוזה ואהרון לונדון אירחו בין כתליו בנדיבות וללא שיקולי רווח אנשים ועוד שלל דמויות ואירועים מרתקים. הבית משמש חלל לתערוכות מתחלפות ובו מוצגת השנה תערוכה בשם: תקווה, אהל, HOPE – שישה מבטים על תקווה – התערוכה בוחנת את הדרך הייחודית בה כל יוצר מפרש ומתרגם את המושג תקווה. בתערוכה מציגים שבעה אמנים ומעצבים מוכרים, שיעניקו את הפרשנות האישית שלהם למושג תקווה וינסו לענות על השאלה האוניברסלית - מאין אנו שואבים תקווה.

שילוב בחומר הלימוד: את הסיור במוזאון ראשון לציון ניתן לשלב בעת הוראת נושא ראשית היישוב בהיסטוריה בחטיבה העליונה ואף בחטיבת הביניים. ניתן לשלב את הסיור בהוראת שני נושאים עיקריים: הלאומיות המודרנית, הציונות, והעלייה הראשונה. ובהלימה לנושאים השנתיים.

תכניות לחטיבת הביניים והחטיבה העליונה:

מנהיגים מובילים חזון – התוכנית בוחנת ומציגה תמונה רחבה של דמות מנהיג על רקע התמורות ההיסטוריות בשלהי המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20. הפעילות מתחקה אחר מנהיגי היישוב ומנהיגיה של המושבה ראשון לציון, שפרצו דרך והובילו להקמת מדינת ישראל. נתוודע אל החלומות, הדילמות והאתגרים שהיו מנת חלקם של מנהיגים אלה. נכיר את היכולות האנושיות המיוחדות למנהיגים. ולאורם נעמיק את הזיקה והקשר לערכי הציונות ואהבת הארץ.

ראשון-לציון ערש הסמלים הלאומיים - הולדת הדגל וההמנון בראשון לציון מהווים אבני דרך להקמת מדינה יהודית ודמוקרטית בארץ ישראל. נבחן יחד את תהליך היווצרותם של הסמלים הלאומיים בראשון לציון. את הטמעת השפה העברית בבית הספר העברי הראשון ואת חידוש החגים ע"י עם היושב על אדמתו ומוציא את לחמו מן הארץ. את הסיור נסיים בשירת "התקווה" במרתף בו התגורר נפתלי הרץ אימבר.

מסיבת עיתונאים עם בני העלייה הראשונה - מסע מרתק אל ימי העלייה הראשונה – מפגש עם חולמים ובונים, המתמודדים עם קשיים אדירים וזוכים לפרוץ דרך ולהניח את אבני היסוד לעיצוב החינוך, התרבות והלאומיות הישראלית. התכנית כוללת סיור בתצוגות המוזאון בשילוב שחקן, מסיבת עיתונאים בה יועלו לדיון מחלוקות ולבטים שעלו באותה תקופה, ולסיכום משחק של "אחד נגד מאה" הבוחן מושגים מתקופת העלייה הראשונה.

אתר מוזאון ראשון לציון: <http://www.rishonlezion-museum.org.il>

כתובת המוזאון: רחוב אחד העם 2 פינת כיכר המייסדים, ראשון לציון

לתיאום סיורים: ציפי : 03-9598866, 052-4743239

נכתב על ידי מייה בן יאיר, אוקטובר 2013,
נערך ע"י ציפי גוזז, רכזת חינוך מוזאון ראשון לציון, ינואר 2020